

11. INDIVIDUELE WONINGBOUW

Individuele woningbouw bestaat uit veelal vrijstaande, gevarieerde woningen van één of twee bouwlagen met kap. De straten en buurten hebben een groen, en vaak dorps karakter. In de loop der jaren zijn de invloeden van diverse stedenbouwkundige stromingen ook in de vrije sectorwijken ingebracht. De woningen van rond de jaren vijftig zijn gesitueerd aan rechte straten met trottoir, straatbomen en heestervakken. Het kleurgebruik in de detaillering van deze woningen, zoals houtwerk in de gevel, is overwegend donker. In deze periode gaat het vaak om kleinere inbreidingsplannen. De straten vanaf het eind van de 20e eeuw zijn veelal geknikt met korte zijstraatjes en loopstroken in plaats van echte trottoirs. Het openbaar groen bestaat uit heestervakken met straatbomen. Hier gaat het naast kleine inbreidingsplannen ook om hele wijken en buurten aan de rand van de bebouwde kom. De woningen zijn veelal individueel ontworpen en hebben daardoor een eigen en herkenbaar gezicht. Als er voldoende ruimte tussen de panden aanwezig is, wordt een afwisseling in kleur- en materiaaltoepassing als prettig ervaren. Indien de kavels aan de krappe kant zijn en de ruimten tussen de woningen minimaal, werkt de diversiteit in het woningbeeld veelal negatief en ontstaan rommelige, onsamenvangende straten. De ruimere woongebieden zijn dan ook minder kwetsbaar dan compactere woongebieden. De laatste jaren wordt in de vrije sectorgebieden veel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit o.a. in de vorm van beeldkwaliteitplannen.

11.1. Beschrijving individuele woningbouw

In de kern van Aalten bevinden de gebieden met individuele woningbouw zich voor het merendeel aan de zuidzijde van de kern. Het betreft de uitbreidingen als Sniedersweide, de Smitskamp en ook meer aan de westkant het woongebiedje Harberskamp en Kobus Knibbelweide. In Bredevoort betreft het de bebouwing aan de oostkant van Stadsbroek. In Dinxperlo zijn aan de noorden westzijde aan de rand individuele woningen langs licht gebogen wegen ontstaan.

Stedenbouwkundig Het ruimtelijk karakter van individuele woningbouw wordt bepaald door het samenspel van openbare ruimte, het privé-erf en de individuele bouwmassa. Het stratenpatroon kent een enigszins informeel geknikt verloop met hier en daar een korte zijstraat. Trottoirs of loopstroken begeleiden de rijweg vaak slechts aan één zijde. Parkeren vindt grotendeels op eigen terrein plaats. In de openbare ruimte zijn heestervakken met straatbomen aanwezig. De tuinen zorgen voor het groene beeld, waarbij de erfafscheidingen vaak groen en laag zijn.

Het beeld wordt sterk beïnvloed door de onderlinge afstand van de bouwmassa's en de afstand tot de straat. In de eerste woongebieden met individuele woningbouw zijn de woningen vrij dicht bij elkaar gesitueerd.

Naar mate de bebouwing dichter op de straat en op elkaar is gebouwd, komen de verschillen en overeenkomsten in plaatsing, massa en de architectonische vormgeving sterker naar voren. Naarmate deze afstanden groter zijn neemt de openheid van de bebouwingsopzet toe en wordt de ruimtelijke kwaliteit vooral bepaald door de kwaliteit van de tuinrichting en door de erfafscheidingen. Dit is het geval bij de latere woongebieden bijvoorbeeld de Smitskamp.

Bebouwingsbeeld In deze woongebieden komen zowel vrijstaande als dubbele woningen voor. Het merendeel van de woningen bestaat uit een tot twee bouwlagen met een kap. De kaprichting en vorm zijn enigszins variabel. In hoofdlijn lijken de woningen dikwijls op elkaar door bepalingen ten aanzien van plaatsing, goothoogte en dakhelling. De kleurstelling, detaillering en architectuur zijn gevarieerd waardoor elke woning een eigen gezicht heeft. De aandacht voor de architectuur van de woningen is meestal beperkt tot de ordening van de gevelopeningen en de materiaalkeuze. De detaillering is eenvoudig en ornamentiek ontbreekt nagenoeg. Opvallend is de algemene toepassing van grote glaspuien in de tuingevels en de aanbouw van serres, die het contact met de eigen tuin moeten verzekeren. In de latere woongebieden is te zien dat de aandacht voor de expressie van de massa en toevoegingen aan gevels weer terugkomt.

11.2.Waarden, niveaus en criteria individuele woningbouw

Criteria worden altijd gehanteerd in combinatie met de beschreven kenmerken. Die kenmerken worden beschreven die van waarde worden geacht. Deze vormen het toetsingskader voor de individuele bebouwing. Bij nieuwbouw gelden de eigen stijlkenmerken als criterium. Deze dienen wel te passen in de gevarieerde omgeving. Voor wijzigingen en toevoegingen geldt het hoofdgebouw als criterium en in tweede instantie de bebouwing in de directe omgeving. Dit houdt geenszins in dat nieuwe ingrepen van enige omvang geen eigen gezicht mogen hebben. Een goed ontwerp is meer dan kijken naar het hoofdgebouw en de omgeving. De bestaande omgeving kent immers ook gevarieerde architectuur. Voor dit gebied geldt een regulier toetsingsniveau, voldoende voor het behoud en beheer van bestaande kwaliteiten. Bij wijzigingen aan bestaande gebouwen is de zichtzijde (voorerefgebied) van publiek belang. Aan de achterzijde (achtererfgebied) geen welstandstoezicht.

Matrix toetsingskader individuele bebouwing

Toetsingsniveau: Voor: regulier, achter: welstandsvrij.

Toetsingscriteria:

- Omgeving: Planmatige buurt, individuele architectuur.
- Maat en schaal: Passend bij de gevarieerde maat en schaal.
- Vorm en gebaar: Architectonische eenheid per pand. kappen vergelijkbaar met omgeving. Straatgerichte gevels.
- Stijl en detail: Nieuwbouw in één stijl. Wijzingen passend bij het hoofdgebouw.
- Materiaal en kleur: Passende materialen en overwegend gedekte kleuren. Geen grote spiegelende of fel gekleurde gevelvakken.